

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG den 9. FEBRUAR 1976 • FK, D-6 FRANKFURT/M. 70, POSTFACH 70 0103 • Nr. 6.

Úspěch českého filmu v exilu

• V západoněmeckých kinech je právě uváděn film "Názory jednoho klauna" v režii českého režiséra-emigranta Vojtěcha Jasného (naroz. 1925). Film je přepisem románu Heinricha Bölla, napsaného roku 1963, na scénáři se podílel autor a režisér. Böllův příběh milionářského syna byl již jednou režirován českým režisérem-emigrantem na scéně düsseldorfského divadla v roce 1970. Byl jím Alfred Radok, tvůrce Laterny Magiky a režisér vynikajících filmů Daleká cesta a Dědeček automobil (dnes žije ve Švédsku). Vojtěch Jasný se usídlil po svém odchodu z Československa v rakouském Salzburgu a přednášel obor režie na vídeňské filmové akademii. V r. 1972 se stal spolu s Mňáčkem předmětem útoku Rudého práva za rozhovor, poskytnutý rakouským novináři. V Rakousku a především v NSR pokračoval v režii pro televizi, vedle přepisů československých autorů L. Mňáčka a L. Aškenázyho (oba v exilu) režíroval hry "Snový tanečník" s hudbou Jana Nováka a příběh dlouholetého vězně "Der Kulterer" podle rakouského autora T. Bernarda. Jasnému se ještě podařilo v Československu uskutečnit svůj dávný sen — natočení filmu "Všichni moji rodiči," který se hrál dlouhé týdny v r. 1969 v pražském kinu Sovastopol, než byl zakázán. Jméno Vojtěcha Jasného je dnes škrtáno z filmových příruček v Československu a nikde nenajdete zmínku, že Vojtěch Jasný zaznamenal svůj první úspěch povídkovým filmem "Touha" v r. 1958, filmem, který našel vyjádření v ceně pro mládě v Cannes a byl zde opakován znovu roku 1963 Zvláštní cenou poroty za poetický film "Až přijde kocour," s Janem Werichem a M. Vašáryovou. Süddeutsche Zeitung napsaly k premiéře "Názorů jednoho klauna": Nikolik jen román, který sestává převážně z telefonních rozhovorů je zde převeden do obrazů, ale navíc i svět, v kterém se odehrává. A každý brzy dojde k tomu, že zde vystupující postavy vypadají skutečně tak, jak si je při čtení představoval nebo mohl představovat.

• "Co mi tatínek nahlal" (Lies My Father told me) je nejnovější film slovenského režiséra Jána Kádára (naroz. 1918), který dnes žije se svou rodinou v New Yorku. Film točený za různých překážek pro společnost Columbia Pictures se odehrává ve dvacátých letech v jedné čtvrti kanadského Montrealu. Významný kanadský kritik Marshall Delaney napsal, že je bezpochyby jeden z nejlepších, který byl kdy v Kanadě natočen. Jméno Jána Kádára bylo v Československu neodmyslitelné od Elmara Klose; slavnou režisérskou dvojici spolupracující od r. 1952 rozdělila sovětská okupace. Klos zůstal v Československu a stal se obětí čistek, musel se vzdát přednášek na filmové fakultě. Oba na sebe první upozornili filmem Únos, přes poplatnost dogmatické době až pozoruhodně realistickým zpracováním skutečného přeletu s mnoha uprchlíky do Erdingu v NSR. Poctivě se snažili vzkřísit i žánr filmové komedie filmem "Hudba z Marsu" a společně zažili zákaz i cenzurní zásahy zfilmovaného dramatu Vratislava Blažka (zemřel v r. 1973 v mnichovském exilu) "Třetí přání". Průkopnickým filmem byl i "Obžalovaný" a zdá se, že i jinak měli oba režiséři štěstí na látky pozdějších autorů-exulantů. Tak zfilmovali Mňáčkova "Smrt si říká Engelen" a úspěšnou dráhu zakončili "Obchodem na korze," vedle Menzelových "Ostře sledovaných vlaků" jediný z československých filmů, který získal cenu americké filmové akademie — Oskara v roce 1965. Autor předlohy Ladislav Grosman žije dnes v Izraeli, kde po exilu v USA žije i hlavní představitelka filmu, polská herečka Ida Kamiňská. Neuskutečnil se, bohužel, koprodukční plán na Čapkovu "Válku s mlčky" s Janem Werichem v roli kapitána van Tocha. Prvním samostatným filmem Jána Kádára po příchodu do emigrace byl "Anděl Levice" se slavným americkým komikem Zero Mostelem. V r. 1970 dokončil "Něco nose voda" uvedený pod názvem "Adrift" (uveden např. ve Švýcarsku, ale nikoliv v NSR). Film byl připravován v r. 1968 jako čs.-americká koprodukce, ale realizace byla přerušena sovětskou okupací. Příběh krásné dívky hledající smrt v Dunaji a pohybující se mezi snem a skutečností byl natočen podle maďarského autora Lajose Zilálého.

• Filmový scénarista, politický vězeň z uranových dolů padesátých let a nezapomenutelný představitel přednosti stanice v Ostře sledovaných vlaků Vladimír Valenta se usídlil po sovětské okupaci v kanadském Edmontonu. Pro emigrantský svět začal vydávat časopis Telegram a ve světě filmovém začal brzy získávat své filmové role, např. v televizní hře kanadské televize CBS "Crash Diet" hlavní roli sovětského řidiče — rozkrádače masa. Významnou hlavní roli přinesl film kanadské nové vlny "Wolf Pen Principle" ("Pravidla vlčí klere) mladého režiséra Jacka Darcuse. Vladimír Valenta zde sehrál roli ředitele vancouverského biografu, který není spokojen se svým maloměstským životem a tak tajně navštěvuje v noci ZOO. Zde — sám uprchlík z východní či střední Evropy se zamýšlí nad pojmem svobody a nakonec se ji vydává hledat. V. Valenta působí od listopadu 1974 jako dramaturg i jako herec u kanadského National Film Board v Montrealu a jeho hlavním úkolem je péče o autory ze všech končin Kanady.

—vak—

Svět zbrojí! Proti komu?

Tato otázka se zdá prozatím naprosto nezodpověditelná — faktem ale zůstává, že pravy závody ve zbrojení se zúčastňují všechny části světa, ať se jedná o Sovětský svaz a jeho východní satelity, nebo o arabský svět na Středním východě i o "třetí", který reprezentují a slova se velmi tvrdě dožadují — nové státy africké. Bezpečného vedení se v těchto "mezinárodních" závodech ujal (ironie všech ironií) "socialistický" Sovětský svaz, díky značnému zvýšení svého státního rozpočtu ve prospěch těžkého průmyslu — a na úkor svého občana, kterému místo slibovaného zvýšení byla životní úroveň nepochopitelně snížena! Naprosto spolehlivou zprávu o zvýšeném zbrojení v Sovětském svazu včetně čísel podali a zároveň svět va-

rovali jak nynější ministr národní obrany USA Rumsfeld tak i minulý, Schlesinger.

A jak situace vypadá, ani rudá Čína, jako jedna z nejvýznamnějších zemí v Asii, se nechce v těchto závodech (jak její poslední nukleární zkoušky dokazují) stát "outsiderem" bez ohledu na předstih dvou supervelmocí — Ameriky a SSSR.

Zbrojení, které pohlcuje valnou část světového bohatství se dostává v posledním čase do stavu nervosity, jenž se projevuje hlavně v politice SSSR, který, jak se zdá, se snaží být proti eventuálnímu nepříteli zajištěn. Je nepřítelům myšlen "reakční" západní svět — nebo jediná eventualita další — komunistická rudá Čína?

Nám se zdá, že jako s nepří-

telem číslo jedna je spíše počítáno v Rusku s rudou Čínou. Z mnoha důvodů. Jedním z nejdůležitějších je jistě důvod ideologický. Čímž ovšem nechceme říci, že takovýto eventuální konflikt by byl světu méně nebezpečný. Zachvácená by byla velmi pravděpodobně nejenom celá Asie, ale také východní Evropa, jejíž státy — satelitové Sovětského svazu — by tímto jistě byly v rámci "Varšavského paktu" použity jako jedni z prvních. A to nás ze všeho zajímá nejvíce, poněvadž by se jednalo také o armádu československou. S touto kombinací ovšem souvisí ještě velmi dlouhý vývoj. Sovětský konflikt se západem, myslíme, není spekulace realistická, na dvou frontách se Sovětský svaz do války neodhodlá.

NESPOLUPRACOVAT S KOMUNISTY

Na konferenci představitelů socialistických a sociálně-demokratických stran v Helsinku vystoupil západoněmecký kancléř Schmidt jako rozhodný obhájce Severoatlantického společenství. Spolu s předsedou své strany Brandtem byl Schmidt také rozhodným odpůrcem spolupráce s komunisty. Jednoznačně se distancoval od názorů generálního tajemníka francouzských socialistů Mitteranda, který spolupráci s komunisty přes všechny její potíže propaguje a praktikuje.

Willy Brandt po svém návratu do Bonnu potvrdil, že pro jeho stranu nepřichází taková spolupráce vůbec v úvahu a že celá otázka není pro většinu západoevropských socialistických stran aktuální. Západoněmecká strana nikomu nedoporučuje politiku společného postupu s komunisty, ale, jak pravil Brandt, Socialistická internacionála přenechává konečné rozhodnutí o politické linii každé jednotlivé straně. Mitterandovi nesporně usnadňuje jeho nynější postoj skutečnost, že francouzská komunistická strana prochází nyní — řečeno Mitterando-

vými slovy — "velmi definitivní evolucí" čili zaujímá nezávislejší a liberálnější stanoviska než dříve. V tomto směru byla zvláště významná její dohoda s italskými komunisty, neboť francouzská strana jako by pak přešla na takzvanou italskou linii. Mitterand připisuje odklon svých komunistických partnerů od dřívější ortodoxní ideologie pochopitelně především socialistickému vlivu v levicovém společenství. Přesto ani Mitterand neskrývá, že se k nové cestě zdaleka nehlásí ještě celá francouzská komunistická strana, jejíž únorový sjezd nemusí mít proto příliš hladký průběh. Mitterand považuje za pravděpodobné, že zápas o novou linii vyvolá mezi francouzskými komunisty značné napětí, ne-li krizi. Zato úsilí vedení francouzské komunistické strany o nový profil uznává část veřejnosti, neboť v nových výsledcích průzkumu veřejného mínění o podpoře jednotlivých stran zaznamenali francouzští komunisté poprvé po dlouhé době jisté zisky. K úsilí o nový profil patří třeba také nedávný rozhlasový interview generálního tajemníka Mar-

chaise, který prohlásil mezi jiným, že jeho vedení jsou "naprosto lhostejné" výtky z oportunismu, které adresovala moskevská Pravda těm, kteří opouštějí koncepci diktatury proletariátu. Také orgán italských komunistů L'Unita ostře reagoval na předběžné zprávy o obsahu sovětské ideologické studie, v níž se odsuzuje koncepce politického pluralismu. L'Unita napsala, že závěry tohoto druhu nemohou počítat s pochopením, vzbuzují naopak silný výhrady.

Mají prsty v Angole?

Podle Frankfurter Allgemeine Zeitung československý podnik Omnipol zprostředkuje prodej sovětských zbraní angolským bojujícím skupinám. Ruční protitankové zbraně, pušky, kulomety, 82mm a 160mm minomety jsou prý z ČSSR dopravovány přes Maďarsko do jugoslávských přístavů, odkud jdou loděmi pod vlajkou socialistických zemí do přístavu bud' v Zaire nebo v Jižní Africe.

O ČESKOSLOVENSKU

Hudba na počest sjezdu

Je název noticky v Rudém právu, kde čteme, jak mnoho skladatelů oslaví svou tvorbou blížící se XV. sjezd Komunistické strany Československa. Jeden chce "ve své kantátě vyzpívat pocity současné generace" — jiný "tvoří hudbu k filmu Čas lásky a naděje, věnovaný XV. sjezdu", další komponuje sjezdovou zdravici. Je prý to konkrétní odpověď skladatelů-komunistů, ale i nečlenů strany, snaha dokázat, kolik se mezi dvěma sjezdy na umělecké scéně změnilo a na kolik právě skladatelé pochopili skutečné potřeby společnosti. Komentář? Není nutný.

Nová rafinerie nafty

s vysokým stupněm automatizace byla uvedena do provozu v podniku Kaučuk v Kralupech nad Vltavou. Provoz je řízen z jediného centrálního dispečinku, čili po česku velínu. Práci operátorů velínu usnadňuje počítač IBM.

Návrat rozvědčíka

Přejímáme doslova z první stránky Rudého práva (28. ledna): V minulých dnech se vrátil do vlasti po sedmiletém působení na západě důstojník čs. rozvědky. Tomuto rozvědčíkovi se podařilo proniknout do štvavého rozhlasového vysílání Svobodná Evropa a do vedení některých emigrantských organizací. S jeho poznatky odhalujícími protimirovou a podvratnou činnost těchto institucí, řízených americkou zpravodajskou službou CIA, bude československá veřejnost seznámena prostřednictvím tisku, televize a rozhlasu. (Jméno rozvědčíka? Pavel Minařík. Pozn. red.)

Kalamita v Tatrách

Opět řádila vichřice a sněh. Na železnicích popradského okresu se nahromadily třímetrové závěje, na Štrbském plesu dvoumetrová vrstva sněhu. V jediném dnu — jedenadvacátého ledna — museli popradští silničáři vyprošťovat z bílé spousty přes padesát osobních a nákladních aut a autobusů. Na devatenáctikilometrovém úseku z Popradu na Štrbské pleso po odházení závějí jezdí elektrické vlaky jakoby tunelem...

Instruktaž

Redakci Rudého práva navštívil sovětský velvyslanec v ČSSR Vladimír Mackevič. O čem besedoval s členy redakce? O aktuálních otázkách ideologické práce před XV. sjezdem KSČ a XXV. sjezdem Komunistické strany SSSR.

Rio Botič

"Drsné" vody pražského vletoku Botič, pravého to přítoku Vltavy, do které ústí u Železničního mostu a po pražsku řečeného Rio Botič, by měly být konečně spoutány do potrubí, po celé délce Neklanovy ulice překlenuty železobetonovými panely a na nich by mělo být vybudováno 300 m silnice.

Leč vyvstávají dosud neřešitelné problémy. Vedení Pražských silničních a vodohospodářských staveb již dvakrát vrátilo generálnímu dodavateli Armabetonu objednávku na provedení příslušných prací. Elektromontážní závody Praha zase upozornily, že svůj podíl práce nemohou z materiálových a kapacitních důvodů potvrdit. Rozhodnutí o celé akci se rozhodne "na nejvyšší úrovni" na poradě ředitelů všech zainteresovaných podniků. Jak patrně, Botič se brání "zastřešení" docela normálním socialistickým způsobem: já na bráchu, brácha na mne — a nic!

Plyn do Krkonoš

Krkonošská rekreační střediska dostanou pohodlnější vytápění. Staví se síť plynovodů v hodnotě přes padesát milionů korun. Momentálně je ve výstavbě plynovod z Vrchlabí do Špindlerova mlýna. Budou následovat přípojky do Pece pod Sněžkou, Harrachova a dalších míst.

Děti na vozkách

Za jedenáct měsíců uplynulého roku přišlo v Československu při dopravních nehodách o život 77 dětí. Téměř 500 jich bylo těžce a 1600 lehce raněno. Mimo povinnost rodičů hlídat svoje děti na ulicích, je tu i povinnost řidičů k opatrnosti. Záleží také na připravenosti dětí; proto se začaly v ČSSR zavádět takzvaná dopravní hřiště. Současně je jich v provozu sedmdesát. Navíc je rodičům doporučováno, aby "na ven" oblékali děti do žlutých nebo světlezelených oděvů, které jsou dobře viditelné.

FAKTA JSOU FAKTA

Nedá se nic dělat, fakta jsou fakta, a mě nezbyvá nic jiného, než uvěřit Rudému právu, které dne 10. ledna tvrdilo, že do Německé spolkové republiky expeduje denně jen 172 výtisků. A to jistě většina dochází do knihoven a čítáren a jen asi velmi nepatrný počet čtenářů dostává Rudé právo poštou až do bytu. Mezi ně patřím i já. Rudé právo mi do Mnichova chodí z jednodenním zpožděním. A když jsem se v Mnichově stěhoval, oznámil jsem Poštovní novinové službě v Praze změnu adresy — a všechno šlo jako po drátku. Za čtyři dny mi Rudé právo docházelo na novou adresu.

Musím se přiznat, že jsem si Rudé právo předplatil tak trochu z pohodlnosti. Kdybych chtěl ušetřit pár marek, mohl bych si je společně s ostatním československým tiskem, včetně několika okresních novin přečíst ve státní nebo v univerzitní knihovně. Státní knihovnu mám za rohem, univerzitní přes ulici...

Poněkud horší zkušenosti mám s doručováním sovětské Literární gazety. Přicházela mi z Moskvy s velkým zpožděním, ale jen do té doby, než jsem z ní loni v létě v Německé spolkové republice přeložil a publikoval historku o rozkrádačích raských jablíček z Azerbejdžanu. Od té doby mi Literární gazeta, ačkoliv jsem si ji předplatil na letošní rok, už nechodí. Na dvě krasopisně rusky napsané urgencye mi samozřejmě z Moskvy ani neodpověděli. Těch pár marek předplatného za sovětský časopis jsem oželel. Já nechudnu a moskevské vydavatelství zřejmě nezbohatne. A

Literární gazetu si mohu stejně přečíst v knihovně nebo koupit v prodejně sovětského tisku v Schellingstrasse.

Bohužel, do oblasti faktů patří také skutečnost, že Rudé právo se patrně bude muset i nadále spokojit s těmi 172 výtisky, které do Spolkové republiky zasílá. Více zájemců o ústřední stranický deník zde asi není. Vždyť i orgán německé komunistické strany Unsere Zeit, vychází jednou do týdne nákladem necelých deset tisíc... Fakta jsou prostě fakta. A do oblasti realit patří rozhodně i skutečnost, že v Československu by o západní tisk, od levicových až po pravcové zaměřené noviny, byl jistě zájem podstatně vyšší, než třeba o Rudé právo zde v Německé spolkové republice.

Do oblasti faktů patří také můj zážitek z prodejny komunistického tisku v Schellingstrasse. Mají tam od Ogoňka přes Komsomolskou pravdu, Izvěstiji a Pravdu opravdu široký výběr sovětského tisku. Jenže zájem je jaksi minimální. Před čtrnácti dny jsem si tam koupil Literární gazetu a od té doby mě prodávající uctivě zdraví... Nedávno mě dokonce vtáhl do prodejny, a protože ví, že jsem Čech, na-

bídl mi nejnovější novinky, které z Prahy dostal: Knihu Milana Matouše, která v roce 1975 vyšla v Orbisu německy pod titulkem Front ohne Waffenruhe, a potom záhadnou publikaci Ein demaskierter Politiker, která vyšla rovněž německy a prý v Praze. Jenže na téhle publikaci není uveden ani autor, ani nakladatel... I tyhle skutečnosti patří, podle mého soudu, do oblasti faktů...

Ota Filip

Kdo šetří...

Východočeský podnik Sběrné suroviny zavedl v Hradci Králové a Pardubicích výkup tvrdého chleba a moučných výrobků. Sběrny vyplácí občanům za kilogram nespotřebovaných potravin 80 haléřů. Zbytky pečiva z domácností největších měst v kraji zužitkuje JZD Vysoká n. Labem, které zkrmuje kuchyňské odpadky už ze 108 restaurací, závodních a školních kuchyní. JZD Vysoká n. L. "vyrobí za rok 5000 centů vepřového masa jen s přídavkem 1,60 kg jádra na kilogram váhových přírůstků vepřů, přičemž normovaná spotřeba jadrných krmiv je 3,80 kg!" Kdo šetří má za tři, ale čs. spotřebitelé to určitě nejsou.

Evropské zastoupení EL (pro redakční věci): EL-Evropské listy, Postfach 70 0103, D-6000 Frankfurt/M. 70.

Evropská administrace a expedice: Galerie Krause, Tumbelenstr. 37, CH-8330 Pfäffikon ZH.

Způsoby placení:

V NĚMECKU:

• bankovním převodem na adresu EL. Evropské listy Postfach 70 0103, Název banky: Commerzbank, D-6000 Gräfr. 85, Frankfurt/M. 90. Číslo konta: 64 00 220 — Směrovací číslo banky: 500 400

• zelenou složenkou (Zahlkarte), kterou si můžete ve Frankfurtu vyžádat nebo obdržít čistou na každém pošt. úřadě v NSR. — Název konta: EL-Evropské listy — Postscheckamt Frankfurt/M. — Číslo pošt. šekového konta: 3281 90-608

• V Německu (ale také z ciziny do Německa) můžete platit červenou (nebo žlutou) poštovní poukázkou na adresu EL. Postfach 70 0103, D-6000 Frankfurt/M. 70. V tomto případě připsat na složenkou výše uvedené postscheckkonto, tedy: 3281 90-608, Postscheckamt Frankfurt/M.

Prosíme čtenáře v cizině, kteří platí do NSR, aby dávali tomuto poslednímu způsobu přednost, neboť nám ušetří vysoké bankovní poplatky.

VE ŠVÝCARSKU:

• Převodem z banky na Schweizerischer Bankverein, Fil Obstrass, 8033 Zürich s poznámkou "z. G. Americké listy P5622 "890".

Roční předplatné na 52 čísel (od r. 1976): v Německu DM 46, —, pololetně DM 23, — čtvrtletně DM 11,50. Ve Švýcarsku SFr. 50,00, pololetně SFr. 25,00, čtvrtletně SFr. 13,00. V jiných zemích v příslušném přepočtu. —

Nezapomeňte hlásit každou změnu adresy. — Ukázková čísla zdarma.

MRS. R. DAVIS E. S. P.

CLAIRVOYANT PSYCHIC SPIRITUALIST READER POWER TO HELP ON ALL AFFAIRS. ONE VISIT WILL OVERCOME ANY PROBLEMS YOU HAVE. ALL CONSULTATIONS ARE CONFIDENTIAL. ESTABLISHED 20 YEARS. CALL FOR APPOINTMENT (212) 639-8820 86-50

QUEENS BOULEVARD ELMHURST, N. Y. ACROSS FROM MACY'S DEPT. STORE, QUEENS.

ZA JÍMATE SE O DENI V ČESKOSLOVENSKU? ZA JÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly boдрé místa Československu, pomalu, ale jistě mizí je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bořavým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu EVROPSKÉ LISTY,

Galerie Krause, Tumbelenstr. 37, CH-8330 Pfäffikon ZH. Přiláhuji se za odběratele EL a předplatné zaplatím celoročně, pololetně, čtvrtletně. (Nehodící se škrtněte). Roční předpl. Sfr. 50,00, pololetní Sfr. 25,00, čtvrtl. Sfr. 13,00 nebo přepočten v jiné měně. Platit lze pošt. složenkou nebo šekem.

Jméno
Adresa
Podpis

Americké listy/Evropské listy EL. Vydává a tiskne Universum Sokol Publication, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861, U.S.A. Tel.: 826-1998. Vedoucí redaktor: J. Martínek. • Redakce v Evropě: Evropské listy EL, D-6 Frankfurt/M. Postfach 70 0103, Bundesrepublik Deutschland. — Redaktor: Václav Hora. • Vychází každý týden s výjimkou dovolené. • Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Veškerá tisková práva vyhrazena.

O DVOU SMĚRECH

Ferdinand Peroutka

II.

Pojednáváme o dvou směrech v historii, pro něž jsme přijali jméno klasicismu a romantismu. Přesnějších jmen pro ně není. Zřídka žijí svorně vedle sebe, zdá se být předurčeno, aby střídavě přimáhaly své dobro nebo své zlo. Jestliže klasicismus vyschne, dávky romantismu jsou blahodárné. Jestliže romantismus končí v bezuzdnosti, pomoc klasicismu musí být přivolávána. V této periodě žijeme pod převahou romantické nálady. Rozpoutaný romantismus a jeho kriticismus se nezastavují před ničím. Citujeme některé výroky: "Rodina je fašismus." "Bílá rasa je rakovina". "University musejí být opuštěny nebo zavřeny. Osvobodíme své bratry z vězení universit." Ten fakt, že studenti na universitách jsou podrobeni zkouškám, pokládá se za překážku proti pokládání. A universitní profesor má mít právo hlásat s katedry zkázu státu a vyučovat, jak na to. Na nejvyšší místo hodnot romantismus staví sebevyjadřování. Pozoruje lidi kolem sebe a při vši účtce k člověku nevykládá, že někteří jsou snad hloupí, omezení, nevzdělání, sobečtí, brutální, zlí. Jestliže oni se vyjadřují, toto vyjadřují. A někteří beze vši pochyby jsou mluvčové a zdržují nás od spaní tím, že o sobě vyprávějí. Napsal Čechov. "A když už všechno řekl, mluvil ještě půl hodiny." Klasikovi vychází, že v sebevyjadřování každého a kdekoho nelze zpochybňovat nejvyšší princip. Znovu a znovu to předkládá k úvaze a znovu a znovu nedostává odpověď. Romantikové opakují: vyjadřujeme sebe, vyjadřujeme sebe. Pak umlkají.

Klasik nesměruje k tomu, aby sebevyjadřování bylo zakázáno, ale domnívá se, že vedle toho, nad tím je třeba ještě jiných principů, podle nichž by se obstaraly věci společné. Cítí, že pouhým se mimo to velmi rozličným se-

bevyjadřováním společnost nemůže být vedena ani zachována. Neostýchá se toto připomínat. Mezinárodně známá reportérka, která už všude byla a kdekoho podrobila interviewu, byla jednou dne zadržena jiným odvážným novinářem a také interviewu podrobena. "Jaký je hlavní smysl vašich reportáží?" ptal se kolega novinář. Odpověděla, že hlavním smyslem je vyjadřování její osobnosti. Na Středním východě se rozhoduje, zda lidstvo neupadne do tragického konfliktu. Lidé si přejí znát fakta o této končině. Novinářka tam byla, všechno si prohlédla a nabízi — sebevyjadřování.

Na začátku devatenáctého století romantikové žalovali na rozum, že podlamuje cit a ochuzuje svět. Tato vina se vrátila, v četných spisech a spiscích rozum je nejen kritizován, nýbrž přímo pomlouván, jakoby v rozvoji lidstva nad něj nebylo větší překážky. Tvořivé jeho dílo je umlčováno, jakoby nestálo za řeči. Je úkolem klasicismu vrátit rozum jeho postavení v dějinách. Je klasičtím míněním, že v člověku mohou být vedle sebe rozum i cit. Moderní romantismus je do velké míry dílem literátů. Nerozhodujeme, kolik rozumu je třeba básníkovi, ale bez rozumu ještě ani jeden most přes řeku by nebyl vybudován, aby básník mohl přejít na druhou stranu. Rozum kdysi osvobodil člověka z otroctví pobytu v jeskyni a otevřel mu širý svět s jeho nástroji, které ulehčují život. Nastal rozbřesk lidstva, když rozum začal vést člověka. To všechna kulturní stáletí pokládala za samozřejmost. Romantik nebývá ničím tak podrážděn jako samozřejmostí, zdá se mu, že zavírá nové obzory. Avšak společnost je vybudována na tom, že některé věci jsou pokládány za samozřejmé. Rozum má své meze, ale je třeba, aby v nich sí jist,

má-li praktický život být možný.

Velké slovo této doby je podvědomí, a je rozšířená chuť postavit jeho šeptání nad akce vědomé mysli. Nepochybujeme o tom, že podvědomí existuje. Ale jak, jde-li o věci veřejné, osvědčí se tato část člověka? Nebo věci veřejné už neexistují, už není občan, už je jen zasněný soukromník, který někdy své snění podporuje tím, že z dýmčičky kouří opium?

V jedné věci je na klasikovi, aby se choval neohroženě, aby vydržel, jestliže výřeční romantikové ho vyhlásí za zástupce šedivosti a povrchnosti, který jen ze zbabělosti říká, že 2 x 2 jsou 4, a váhá před každou hlubší myšlenkou. Klasik musí se zřeknout uznání a lichocení z této strany. Je dostatek jiných, kteří se zařizují podle poznání, že může být osobně neprospěšné odporovat romantikům v romantické periodě. Konflikt romantismu a klasicismu se ovšem obrátí v literatuře, a charakter obou stran se vyjevuje. Pravda o řeči je ta, že řeč neslouží jen přenosu myšlenek, nýbrž, také, bývá jednou z pohybových činností. Viz: mnohé ženy. A slavní romantikové mnoho házeli rukama. Každý chce být výmluvný — co je výmluvnost? Pro jedny je to nakupit na hromadu mnoho slov, pro druhé je to jasné, třeba i úsečně podat argument. Čechov a Hemingway definovali: půvab vzniká, jestliže na akci je spotřebován nejmenší počet pohybů. To je klasičtí styl. Jakási cudnost výrazu, nechut' k mnohosti, za níž bývá nespokojenost. Klasik dospěl, kam chce dospět, a zapřahuje slova podle toho. Věř, že psát znamená psát o něčem, a že toto něco má být jasné představeno. Jsou však i romantičtí autoři, kteří prohlásí, že nestojí o to, aby jim kdo rozuměl. Ale to je zcela zvláštní autorská kategorie. Romantismus bývá i útulkem vzněšených, výběrových duchů. Přestal tím být, když, jak se musí zdát, dorozuměl se s davovou společností. Klasik Horác psal: "Necht' Medea nevráždí své syny před publikem." Davová společnost přeje si užít každý detail hrůzy i každý detail sexu. Značný počet romantických autorů dodá toto literární zboží.

Voltaire sepsal celý spis o tom, že filosofie začíná, když člověk si přizná, jak málo, téměř nic ví o některých věcech. Jeho mysl byla osvobozena, ale zachovala si disciplinu. Anglický filosof Hume se vyslovil o své filosofické činnosti: "Jsem dítě, které sbírá oblázky na břehu moře." Proti tomu stojí vševědčinnost literátů, spěch, s nímž se oddávají každému i

Návrat ztracených synů

Začátkem ledna oznámilo Rudé právo přijetí sedmi členů do znormalizovaného Svazu českých spisovatelů, vyloučených po Husákově nástupu k moci v roce 1969. RP síce neuvedlo jména spisovatelů, ale po loňských sebekritikách není těžké některá uhadnout.

Na milost byli vzati Jiří Šotola a Bohumil Hrabal, jak také potvrzuje poslední vydání Tvorby zveřejněním edičního plánu nakladatelství Československý spisovatel na rok 1976. Po dlouhých letech odmlčení se zde opět objevuje v próze mimo edici Jiří Šotola románem Kuře na rožni, který mohla mnohem dříve poznat německá čtenářská obec ze švýcarského vydání v nakl. C. J. Bucher v Luzern pod názvem "Vaganten, Puppen und Soldaten", stejně jako přechází Šotolův román "Tovaryšstvo Ježíšovo," který byl po vydání v Československu zakázán. Konečně se objeví i jeden z nejoblíbenějších českých autorů Bohumil Hrabal, jehož romány kolovaly po Československu v opisech. Jeden z Hrabalových příběhů mohl dokonce vyjít v Ulbrichtově Německu v roce 1970, doma byl už autor na indexu zakázaných. V edici Žatva vyjde Hrabalova kniha s názvem "Postřižiny." Jiný sebekritický autor Ladislav Fuks přichází s románem "Pasáček z doliny." Na nejvýznamnějšího básníka Jaroslava Seiferta, který nikdy své názory neodvolal se do-

stává jen nepatrně, v Malé edici poezie vyjde sbírka "Vějíř Boženy Němcové". Podiv může vzbudit absence básníka Miroslava Holuba, který provedl svou sebekritiku na stránkách Práce již v roce 1973.

Jak právě oznámil západní tisk zůstávají autorská práva spisovatelů Ivana Klimy, Alexandra Klimenta, Pavla Kohouta a Ludvíka Vaculíka (patřil k nim i Jiří Šotola) i nadále ve Švýcarsku. Československým úřadům se přes veškerá úsilí nepodařilo zrušit smlouvy uzavřené podle švýcarského práva s čs. divadelní a literární agenturou Dilia v roce 1969. Autoři mají v Československu i nadále publikační zákaz, ale v zahraničí smějí jejich knihy vycházet. Nakladatelství C. J. Bucher bylo prodáno švýcarskému nakladatelskému koncernu a další spolupráce se zakázanými pražskými autory se zdála nejistá, neboť hlavní odpovědný redaktor a iniciátor celé akce Jürgen Braunschweiger se s nakladatelstvím rozloučil. Autorská práva i expedici dosud vydaných knih však převzalo nakl. Reich v Luzern. Na podzim se má zde objevit první svazek románové trilogie Alexandra Klimenta. Uvedení pražští autoři vydali na Silvestra společně prohlášení, v kterém děkují za dosavadní podporu při vydávání jejich děl nakladatelství Bucher a přejí si pokračování plodné spolupráce i s nakl. Reich. — Eduard

Ferdinand Peroutka
81 let

MNOHO ZDRAVÍ A DALŠÍ NEDOCENITELNÉ
ČINNOSTI PŘEJÍ UPŘÍMNĚ
JMÉNEM VŠECH SVÝCH ČTENÁŘŮ V CIZINĚ
A PŘÁTEL DOMA, VDĚČNĚ

AMERICKÉ A EVROPSKÉ
LISTY

Ferdinand Peroutka: BUDOVÁNÍ STÁTU

První a druhý svazek expedován, třetí v tisku,
čtvrtý a pátý připravován pro tisk.

**Objednávky: GALERIE KRAUSE,
Tumbelenstrasse 37, CH-8330 Pfäffikon-ZH**

Objednávám výtisků I. svazku — II. svazku.
Přikládám šek (money order) na dolarů.
Jméno
Adresa
Podpis

Cena jednotlivých svazků \$6.20 včetně pošt.
Cena všech pěti svazků \$26.00 včetně pošt.

jen letmému nápadu a ohláš, že lidské myšlení o to pokročilo. Reakce klasičtí mysli na události je kontrolovaná, zdržovaná, vyčkává. Friedrich Nietzsche podryl většínu starých hodnot, ale vrátil se kus cesty zpět a promluvil o "síle, která je v ne-reagování a vyčkávání", o "klidu silných". O tom, že okamžitě, neodolatelné reakce jsou známkou úpadkových jevů, a že přečílá aktivita nervosních nezasluhuje pochvaly. V literatuře klasicismus směřuje k tomu, aby podal obraz celku společnosti. Romantismus je plně zaměstnán vyhledáváním odstínů v myslích jedinců. Klasicismus dovoluje si — musí se dnes říci, že si dovoluje — myslit, že člověk může být silný. Romantismus pře-

plňuje literaturu portréty churavých, ztracených, nezdařených lidí. Avšak cokoli dobrého nebo zlého o klasicismu a romantismu bude dokázáno, nezabrání to tomu, aby se střídaly ve vedení. I velkán Shakespeare prošel tímto myšlením, jeho hvězda v úsudku lidí se rozsvěcovala i hasla. Některé příčiny této houpačky historie jsou do ní biologicky vbudovány. V přítomné době romantikové a mládež vyvlastnili právo protestu. Před sto lety psal Turgeněv ve svém románu: "Možnost cítit a vyjadřovat opovržení byla velmi příjemná pro mladého Sitnikova. Pryč se všemi autoritami! zavola Sitnikov, potěšen, že má příležitost směle se vyjádřit." Konec konců, je, jak bylo.

PŘEKVAPENÍ V DOLNÍM SASKU

Pozornost západoněmecké veřejnosti se nadále upíná k poslancům socialisticko-liberální koalice v zemském sněmu v Dolním Sasku, kteří proti očekávání nezvolili předsedou nové zemské vlády kandidáta Kasimiera. Tím, že jeden neznámý poslanec vládní koalice v Dolním Sasku odevzdal z neznámých důvodů hlas opozičnímu kandidátu Albrechtovi, je teď zvoleným předsedou zemské vlády tento představitel křesťansko-demokratické unie. Vlády se však dosud nemohl ujmout, neboť nejdříve musí jmenovat svůj kabinet. K tomu má lhůtu 21 dní a té chce plně využít, což prodlužuje nervositu v řadách socialisticko-liberální koalice, která dala najevo, že chce zůstat pohromadě a v posledních hlasováních o pravdu opět vystoupila jako jeden muž čili měla většinu jednoho hlasu nad křesťanskou demokracií. Otázkou však je, postaví-li se koalice jako jeden muž proti Albrechtovi, až uplyne zmíněná lhůta, a bude-li schopna pak postavit se jako jeden muž za svého kandidáta. O Kasimierových vyhládkách na úspěch existují po jeho dvojnásobném neúspěchu jisté pochybnosti. Nový neúspěch v hlasování o novém ministerském předsedovi by byl pro socialisticko-liberální partnery prestižně takřka neúnosný. Socialistické vedení v Bonnu považuje za nejlepší východisko ze situace

Mezinárodní přehled

vypsání nových zemských voleb v Dolním Sasku, ale socialistické vedení v Hannoveru pro to, jak se zdá, příliš nehoruje. Jako východisko v případě, že se v zemském sněmu neprosadí ani většina pro Albrechta, ani většina pro socialisticko-liberálního kandidáta, ani nové volby, se nabízí další sněmovní hlasování o ministerském předsedovi, který by pak už nepotřeboval absolutní většinu a nemusel ani žádat o většinové schválení svého kabinetu. Vznikla by tedy Albrechtova menšinová vláda. Už taková by však změnila poměr sil ve spolkové radě, společném a v některých aspektech celostátního legislativního procesu spolurozhodujícím orgánu západoněmeckých zemí, výrazně k neprospěchu socialisticko-liberální koalice, která je i tak ve spolkové radě v menšině. Východisko v podobě Albrechtovy menšinové vlády v Hannoveru je tedy pro vládní tábor v Bonnu ztěžší přijatelné. Situace v Dolním Sasku je proto pro všechny zúčastněné hlavolamem.

MAD'ARSKÁ NOVINKA

Mad'arské sdělovací prostředky rozvinuly donedávna neobvyklou aktivitu. Do značné míry se ztotožnily s veřejnou kritikou. Vystavily kritice vyhlášku ministerstva

práce a ministerstva výchovy o rozřídění dětí podle sociálního původu a s výhradami se vyjádřily také o vyhlášce ministerstva práce a ministerstva financí, kterou se zakazuje přijímání dalších kancelářských pracovních sil do úřadů veřejných institucí a národních podniků.

Vyhlášku o třídění dětí do sedmi kategorií podle zaměstnání rodičů označily za politickou netaktnost, která není v souladu s principy beztrždní společnosti formulovanými před 13 lety na 8. sjezdu strany, a která se nedá dost dobře prakticky provádět, protože mezi jednotlivými vrstvami mad'arského obyvatelstva neexistují přesné hranice. Do kritické diskuse se zapojil i budapešťský rozhlas. Rozhlasovou diskusí, k níž byli pozváni i přední sociologové, uzavřel její moderátor Akos Mester otázkou, zdali by nebylo lépe, kdyby ministerstvo práce a ministerstvo výchovy svůj dekret stáhly. Zároveň je vyzval k zaujetí stanoviska. Kupodivu ministerstva výzvu neignorovala. K další diskusi se dostavili dva ministři úředníci, kteří doznali, že vyhláška nebyla domyšlena a přislíbili, že bude v některých bodech upřesněna a poopravena.

S kritikou vyhlášky o zákazu přijímání dalších administrativních sil sdělovací prostředky dosud takový úspěch neměly, ale již ta skutečnost, že se jí odvážíly, si zaslouží pozornost. Mad'arský tisk sice projevil souhlas s postupným odbouráváním silně překrveného administrativního aparátu ve státních úřadech a v jiných státních institucích, zapochyboval však o tom, že je vhodné stavy pracovníků byrokraticky dekretovat. Kde prý se mají uplatnit ti lidé, kteří absolvovali speciální školu pro administrativní pracovníky, mladí ekonomové a mladé sekretářky? Mohou sice nastoupit do výroby, ale tam znalosti, které ve školách nabyli, postupně zapomenou, což znamená, že investice na jejich školení vynaložené budou promarněny. Právní poradkyně ministerstva práce sice v rozhlasové diskusi dekret o zákazu dalšího přijímání kancelářských pracovníků obhajovala, ale rozhlasový redaktor přesto vyslovil naději, že ministerský výnos bude časem přezkoumán a jestliže se ukáže nutnost, pozměněn.

RAČTE SI POČKAT

Stanice bavorské pohraniční stráže ve Waidhausu, čili na přechodu u Rozvadova, uvedla ve svém výročním hlášení, že čekací lhůty na čs. hraničním přechodu byly loni běžné v rozpětí od půl do pěti hodin. Někteří cestující museli čekat až sedm hodin. Zpráva také cituje výrok čs.

pohraničníka, který ke stížnosti postiženého turisty prohlásil, že čekací lhůty kratší než osm hodin vlastně nejsou čekáním. . . Svěrázný to příspěvek k rozvoji cestovního ruchu v době, kdy let z Paříže do Rio de Janeira je kratší než čekací lhůta na československé hranici.

JAKÁ ALTERNATIVA?

V Itálii odmítli socialisté a republikáni vstoupit do nové vládní koalice levého středu, o kterou usiloval dosavadní křesťansko-demokratický ministerský předseda Aldo Moro. Alternativa, která ještě zbývá nemají-li být vypsány předčasné parlamentní volby, je zřízení ryze křesťansko-demokratic-

kého kabinetu, který by byl trpěn ostatními stranami. Je to alternativa neuspokojivá, neboť slabý menšinový kabinet by sotva mohl vést energickou hospodářskou politiku, kterou Itálie potřebuje, aby se dostala ze svých nynějších potíží. Itálie vyčerpala takřka své devizové zásoby. Nedávné uzavření italského oficiálního devizového trhu nezabránilo tomu, že na neoficiálním trhu hodnota liry citelně klesla. Poslední hospodářské statistiky jsou velmi nepříznivé. Vypsání předčasných voleb, které drtivá většina politických představitelů odmítá, by však hospodářský život ještě více ochromilo, neboť v podmínkách předvolební kampaně by se vláda mohla starat o ekonomické problémy ještě méně než v případě přijetí alternativy menšinového křesťansko-demokratického kabinetu.

Telegraficky ze světa

Prohlášení gen. tajemníka italské kom. strany Belinguera: nechceme, aby Itálie vystoupila z NATO, chceme, aby byly vojenské bloky postupně zlikvidovány. • Generál Spínola, první prezident portugalské revoluce, nebyl vpuštěn do Španělska, když chtěl portugalsko-španělské hranice překročit u Perthu. • 15 osob bylo zabito a dvanáct těžce zraněno, když v polském Gdanku došlo k výbuchu plynu v obytném domě. • Nigerská vláda oznámila, že uprostřed státu bude postaveno nové hlavní město. Země bude nadále rozdělena: přibude dalších sedm státčků. V Nigerii žije 250 různých kmenů! • O šedesát procent poklesla od loňského jara v Iránu křivka ekonomického růstu v důsledku zmenšených příjmů za naftu. Jedním ze způsobů jak zmenšit deficit, je snížení nákupu západních zbraní. • Bez úspěchu (počítal s nějakým?) žádal při své oficiální návštěvě Kuby kanadský premiér Trudeau Fidela Castra, aby jeho země přestala aktivně podporovat boje v Angole. • Od roku 1977 mají mít všechny země Evropského společného trhu stejný letní čas — od třetího dubna do desátého října. Dosud je tam jeho začátek téměř v každé zemi jiný. • Během letošního roku začnou operovat dvě americké telekomunikační družice námořní dopravě. Jedna bude umístěna nad Atlantickým, druhá nad Tichým oceánem v oblasti rovníků. • USA rozšířily pásmo lovu ryb na 200 mil od amerického pobřeží. • Korunní rada (jakási horní sněmovna španělského parlamentu) schválila návrh vlády na odložení parlamentních voleb o rok. Má takto být získán čas k ústavním reformám a vypracování nového volebního zákona.

REPRESENTAČNÍ PLES V CLEVELANDU

Pořadající výbor V. Representačního plesu Čechů a Slováků v Clevelandu srdečně zve čtenáře tohoto listu k účasti. Ples bude v sobotu, 21. února 1976 ve velkém sále hotelu Sheraton Cleveland, pod záštitou starosty města Ralpha J. Perka a v rámci úředních oslav 100. výročí Spojených států Amerických ve Velkém Clevelandu. Ples spolupořádá 25 českých a slovenských organizací. Taneční skupina našich mladých krajanů v Chicagu JUMP, která se už na loňském plese tak krásně uvedla, připravuje zvláštní program.

Vstupné i s večeří je \$15.00, studenti \$10.00 Distribuci vstupenek mají: Zdeněk Pražák, 1482 Larchmont Ave., Cleveland, Ohio 44107, telefon (216) 221-7348, John Miňo, 4550 West 144 St. Cleveland, Ohio 44135.

Blíže informace rád poskytne předseda pořadajícího výboru Stan Maršík, 3932 West 233 St., Cleveland, Ohio 44126, telefon (216) 333-6114.

A M I C O — prodejna knih — A M I C O

Dodáváme knihy všech exilových nakladatelství. V současné době máme na skladě dalších třista titulů českých i slovenských knih. Také kazety s českou i slovenskou hudbou si můžete u nás objednat. Napište si o nás "ZPRAVODAJ AMICO" rádi Vám jej pošleme.

A M I C O

POSTBUS 66, VAALS — HOLLAND

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

▼ jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připsujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.*

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710

and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

Otazník mezi Hirošimou a Náchodem

NA CO BYLA I A-BOMBA
SLABA?

6. srpna 1945 bylo v Hirošimě ze zemského povrchu smeteno všechno, přesněji vyjádřeno — téměř všechno: torso bývalého musea "přežilo" výbuch. Tato stavba byla totiž tak pevná, že ani řádění uvolněné energie ji zcela nezničilo. Kdo postavil tak odolnou budovu?

Vynikající japonský architekt, profesor Kondo Yasuo vypracoval svého času studii o zničeném městě. Nad technickými parametry zmíněné stavby se přímo rozplýval. Jak by také ne! Museum bylo postaveno Němcem Letzelem a to s příslovečnou německou důkladností. Též mnohosvazková japonská encyklopedie sdílí Yasuoův názor, že architekt Letzel byl potomkem Niebelungů.

NĚMEC? RAKUŠAN? ČECH? Fumiko Fujita, mladá japonská novinářka, neměla prádných důvodů k pochybnostem a národnosti Letzela. Co však čert nechtěl, dočetla se v jednom vědeckém pojednání, že Letzel nebyl Němcem, nýbrž Rakušanem. Jelikož bylo torso budovy přeměněno v památník a stalo se tak jakýmsi hirošimským symbolem, řekla si Fumiko, že je na čase, aby se této sporné záležitosti podíval někdo zblízka na zoubek a šla na to. V jakémisi zapadlém archivu zjistila, že architekt Jan Letzel byl Čech.

Žlutá dívka usoudila, že v tomto případě všechna legrace končí, a v únoru 1968 se objevila v Praze. Novinářce

bylo patrně již předem jasné, že pivnice U Fleků by pro ni nebyla tím pravým zdrojem informací. Zašla si raději do budovy Čs. rozhlasu — a nepohloupila.

"... Jan Letzel... tvůrce musea v Hirošimě... narozen v Náchodě... sháníme informace...". slova rozhlasového hlasatele burcuje náchodskou rodinu pana Hejzlara. Zmíněný architekt Letzel byl totiž strýcem manželky doktora Hejzlara.

ŽLUTÁ DÍVKA TŘEŠTÍ KUKADLA

Již druhým dnem zazvonila Japonka u dveří páně Hejzlarových. Prohlásila mj., že hodlá o Janu Letzelovi napsat knihu a tím potřit nepravdivé údaje profesora Yasuo o Letzelově národnosti. Dlouhou dobu proto věnovala studiu rodokmenů, památek, písemností, které se rodině po Letzelovi zachovaly.

Žurnalista se hrabala v papírech a fotografiích, štěbetala s tlumočníkem i s námi, když spatřila něco, co ji naprosto konsternovalo, neboť vytřeštila svá šikmooká kukadla. Tvářili jsme se bláznivě a jaksi nechápali pravý důvod třetění.

Konečně jsme pochopili. Japončinu nevidanou pozornost zaujal zcela obyčejný obraz, jehož autorem byl Jan Letzel. Popředí malby tvoří divčí akt. Naše žlutá společnice byla přímo u vytržení — nad pozadím. Nebylo na něm nic zajímavého, jenom pár japonských znaků na závěsu, o který se namalovaná necuda opírala.

Fumiko Fujita téměř zapoměla na pravý účel své návštěvy u Hejzlarů a podrobovala obraz důkladné studii. Její výkřiky ve smyslu "neuvěřitelné!, velkolepé!" a podobně se neustále mísily s různě formulovanými dotazy, zda obraz skutečně namaloval architekt Letzel. Tlumočník se nám v oné chvíli zavařil. Japonka nám posléze vysvětlila, že na pozadí obrazu jsou namalovány velice staré a ojedinělé japonské znaky, jež jsou prý velmi náročné na namalování.

"Kdyby na obraze byly pouze tyto znaky," řekla nám Japonka, "již to by bylo samo o sobě božské dílo!" Pak nás poučila o tom, že malování oněch znaků se musí člověk učit celý život a i v Japonsku to dokáže málokdo.

KDO BYL LETZEL?

Architekt Letzel se narodil roku 1880 v Náchodě. Po studiích strávil více než rok ve službách egyptského místokrále a začal pošilhat po zemi svých snů — Japonsku. V zemi vycházejícího slunce navrhl pak několik na tehdejší dobu dosti ojedinelých staveb: kromě již uvedeného hirošimského musea i jeden tokijský hotel, který po jednom katastrofálním zemětřesení drze čněl — byť lehce poškozen — uprostřed sutin k tokijskému nebi. Dalšími Letzelovými díly byla výzdoba slavnostní síně německého vyslanectví v Tokiu, kláštera Sacré-Coen a Stella matutina, jezuitské university, budovy ústředního svazu japonských lékařů, obchodního musea v živé přístavní Osace a mnoho dalších. Architekt Letzel byl za své práce vyznamenán na tokijské výstavě zlatou státní medailí.

Letzel nebyl jen vynikajícím stavitelským odborníkem — nýbrž i dovedným malířem. Malířstvím a modelováním se zabýval převážně za první světové války.

ADRESAT UTEKL

Japonská novinářka odjížděla od rodiny náchodského doktora Hejzlara nadšena. Nejen, že získala další odborné informace o Letzelovi, ale bude moci dát profesorovi Yasuo, jenž považuje Letzela za Němce, na frak, protože nejenže spala v místech, kde se Letzel narodil (nynější hotel Beránek), ale nelenila a šla si i prohlédnout jeho hrob na náchodském hřbitově.

"Už se moc těším na to, jak budu psát svou knihu o Letzelovi," pravila mi žlutá dívka při loučení a dodala: "Jeden výtisk vám určitě zašlu." Jak to s knihou dopadlo, nevím. O půl roku později jsem překotně změnil adresu a do Japonska jsem to neoznámil.

JIRÍ ČEJKA

Mariáš v Reykjavíku

Nepatřím mezi znalce karbanu a jediné karetní hra, kterou jsem v životě zeládla jsou "žolíky". Nepatřím mezi pijáky, ačkoliv mohu pít všechno, nepocítuji zvláštních chuťových rozdílů mezi vodkou, brandy či whisky. Nepotrpím si příliš na humor a tudíž nepatřím k čitelným Švejkovi ani jeho autoru. Nepoužívám v životě slova, která donedávna představovala v tisku jen několik teček a i v běžném životě se vyjadřuji poměrně spisovně.

Z výše uvedených důvodů nejsem zřejmě vhodným recenzentem v záhlaví jmenované knihy. (Vratislav Blažek: *Mariáš v Reykjavíku*, 68 Publishers Toronto, 1975).

Přesto však bych o ní chtěla říci několik slov.

Knihu se skládá z dopisů Vratislava Blažka Václavu Tábořskému, který ji sestavil a opatřil předmluvou. Velmi zdařilá je obálka Jiřího Staigera, znázorňující ruskou "matrožku" na kolečkách z tankových pásů, s vysílačkou a automatem na zádech a se svatozářní neviností nad hlavou. Knížka je příjemná na pohled, jako všechny knížky vydané Torontským nakladatelstvím manželů Skvořecových. Avšak... Po jejím přečtení (obzvláště předmluvy) máme sice dojem, že jsme nahlédli tak trochu do duše a prostředí českých intelektuálů (jak předexilových tak i exilových) a do jejich hmotných poměrů (jak předexilových tak i exilových), ale ten dojem není zrovna nejlepší. Jakoby kolem českého filmu a filmové literatury byli shromážděni jen sami karbanici a opilci, hazardní hráči, kteří za večer prohrají v kartách tisíce korun. V Tábořský se sice v předmluvě snaží přivést věci poněkud na správnou míru: "... Po výše uvedeném rozhazování tisíců se čtenář jistě zeptá: a kde na to ti holomci brali?"

Mohu jej ujistit, že také nám to někdy vrtalo v hlavě. Není ovšem možno zapomenout, že naprostá většina zúčastněných byla zaměstnána u filmu a jejich příjmy nebyly právě nejmenší. I tak jsme byli výši proher někdy morálně narušení a podlomeni...

"Svolávalo-li se ke kartám, šlo vše stranou: nahrávání hudby ve Smečkách, přepisování scénáře, rodinné starosti, soukromé plotky, politické události, pohřby, manifestace i demonstrace", poznamenává V. Tábořský.

Na jiném místě V. Tábořský popisuje životní ideál V. Blažka: život jeho otce. Blažkův otec byl zástupcem nějaké firmy na strojně a minerální oleje. Jeho každodenní rozvrh vypadal následovně: dopoledne hrával v městském hotelu karty se známými, kteří měli odpolední směnu. Odpoledne hrával karty se známými, kteří právě končili raní smě-

nu. Večer hrával karty s místní honorací a při tom přijímal objednávky oleje na příští den. Po půlnoci, cestou domů, se stavoval u svého podřízeného, aby mu — udělil příkazy podle obdržení večerních objednávek.

Ovšem, že V. Blažek měl i jiné ideály, o čemž svědčí úryvek z jeho dopisu.

"... Tím nechci tvrdit, že jsem byl slavný, ne slavný, blbý jsem byl, ideji jsem věřil, netuše, že idea je něco samo pro sebe a ne pro lidi. Ideje by se měly zavírat do zoologických zahrad, aby se na ně lidé mohli chodit koukat v neděli odpoledne s dětičkami, oddělení od nich příkopem nebo bezpečnou mříží — aby se jich žádná idea nemohla zmocnit. Protože jakmile se idea zmocní jen pár lidí, už je zle, zejména když se ti lidé, kterých se zmocnila idea zmocní moci, neboť kterak je něčeho moc, tak je toho příliš (jak říkal starý Malina v Cirkuse Humberto). Jemu se to hovořilo, bylo to ještě za Rakouska, můj bože, kde je dobré staré Rakousko, dneska být, tak do něj utíkají lidé z Kanady." (přeloženo z pražské hantýrky do spisovné češtiny — L. O.)

Dopisy jsou naprosto soukromého charakteru, zejména svou formou, a jsem zcela přesvědčen, že by autor, kdyby byl živ, nikdy nesvolil k jejich publikaci. Jsou psány pražskou hantýrkou, slova jako "vole" nebo "blbe" jsou jen mírným doplňkem ostatních koloritů s h. . . ., p. . . ., k. . . ., atd. (samozřejmě bez teček). Nechci vypadat příliš puritánsky, člověk už za posledních léta k ledačemu přivykl, ale v exilu, kde jsme stále obklopeni cizí mluvou, si rádi přečteme knížku s lahodnou, milou, spisovnou češtinou. Myslím, že právě čeština je hlavním důvodem, proč si v cizině kupujeme českou knihu. Jestliže panu Tábořskému dopisy v podobné formě připomínají kamarádky plátní někde na chatě při partičce karet a lahvičky rezné, je to zcela lidské a nemůžeme mu to zazlívat. Neměl by však nutit českého čtenáře daleko od domova, zapomínajícího pomalu kde se píše měkké a kde tvrdé "y", číst takové svérázné soukromé novotvary jako "jđeje", "dycky", "šak vona", "kór", "rači". Podle mého názoru V. Tábořský celou knížkou prokázal V. Blažkovi medvědí službu. Tím spíše, že knížka je plánována jako první díl vybraných spisů Vratislava Blažka.

LIBUŠE OBRUSNÍKOVÁ

TUZEX zasíláme
bezpečně a rychle

NEODKLÁDEJTE...

TUZEX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

Již 50 let cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Nové snížené ceny na 22 až 45 dní

NY — Praha — NY	\$ 432.00
NY — Brno — NY	\$ 450.00
NY — Piešťany — NY	\$ 472.00
NY — Bratislava — NY	\$ 440.00
NY — Košice — NY	\$ 483.00
NY — Poprad — NY	\$ 479.00

Plus \$3.— U. S. daň

Tyto ceny jsou v platnosti od 1. listopadu do konce března. Mimo výše uvedených cen jsou ještě nižší — takzvané APEX-ceny. Informujte se u nás.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzného do USA, navštivte TATRU pro informace anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021
(pri 76. ulici) Tel. RE 7-5972 — RH 4-6185

NOVOROČNÍ ANKETA . . .

Jak bývá v mnohých novinách zvykem, uspořádaly také Americké a Evropské listy svou novoroční anketu. Naše evropská redakce se obrátila na různé osobnosti českého nebo slovenského původu žijící v západních zemích se třemi otázkami.

Otázky zněly:

1. Hodnotíte život v emigraci v — exilu jako kladné období Vašeho života nebo jen jako nucený a dočasný pobyt? Co by měl podle Vás emigrant především dělat, aby totalitní režimy nezískávaly ve světě převahu?
2. Jak se bude, podle Vás, asi vyvíjet světová politika a tím také události v Československu, dejme tomu do r. 2000?
3. Abychom nezapomněli na uplynulý rok 1975. Co Vás v tomto roce nejvíce překvapilo?

Luděk Pachman, novinář, šachový velmistr, záp. Berlín

1) Kromě oněch zmatených a nadšených sedmi dnů v srpnu 1968 jsem nikdy v životě neměl tolik práce a tak naprostý nedostatek volného času jako teď v exilu. To je asi nejlepší, co člověka může potkat — není ani čas na hloubání o dočasnosti či trvalosti. Exil může a má podle mého názoru plnit tyto hlavní úkoly:

- a) Informovat o situaci v naší vlasti a vůbec v celé východní Evropě — varovat před iluzemi a chybami nového mnichovanství.
- b) Snažit se využít všech možností k přímé podpoře domácí opozice — k podpoře materiální, propagační, morální.
- c) Pomáhat těm politickým silám v našich nových (at' už dočasných či ne) domovech, které se snaží o pozitivní změny v Evropě a na celém světě: O zatlačení totalitarismu, o evropskou jednotu.
- 2) V knížce, která je právě v tisku v Herder-Verlagu a vyjde v únoru, se snažím odpovědět na otázku, jak by se svět a hlavně Evropa vyvíjet měly. Kdyby se tyto na-

děje či plány splnily, byl by svět v roce 2000 už o hodně lepší, Evropa by byla svobodná a jednotná a konflikt Sever-Jih by ani neměl čas se rozvinout.

Samozřejmě, že bude tento "plán" nazván popřením reality, utopií. Znáám k němu ještě jednu alternativu: Začátek Apokalypsy. Bude na nás všech, na lidech na Západě i Východě, pro kterou "realitu" se rozhodnou.

3) V exilu mne nepřekvapilo nic — je stále stejný, plno hloupých a zbytečných sporů, málo nadšení a ještě méně koncepce. Na politické scéně NSR mne překvapilo to, že se lidé začínají mnohem víc než dříve angažovat, že lhostejnost mizí. V místech, kde jsem měl začátkem roku 1973 20-30 posluchačů, jich mám dnes několik set, či dokonce víc než tisíc. V Československu mne překvapují cesty Pavla Kohouta a se sabotáží hraničící tupost televizních reportáží, v nichž se dokazuje, že jsem zrazoval už jako kojenec.

Vladimír Karbusický, sociolog umění, Kolín n. Rýnem

1) V mém oboru se stalo dnes v Praze povinností citovat jako poslední slovo vědy L. Štolla a Sávu Šabouka. Dovedete si představit, jak jsem šťasten, že mohu mimo postižení dosah těchto pánů pracovat ve svém oboru a psát o faktech, jež nejsou tabu. Co dělat? Propadat nadále ušlechtilé iluzi, že lidstvo se dá z dějin poučit. Tudiž pokoušet se, aby se naše zkušenost stala politickou zkušeností lidí, mezi kterými žijeme.

2) V roce 1848 jsme měli v Čechách revoluci a pak revolucionář Alexander Bach upevnil její vymoženosti vytvořením perfektního policejního státu. V roce 1948 jsme měli . . . V roce 1856 se ozvalo první nebojácné slovo Boženy Němcové při Havlíčkově pohřbu. V roce 1956 se ozvalo nebojácné slovo Jaroslava Seiferta na Sjezdu spisovatelů. V roce 1860 nám

daroval císař pán novou ústavu. V roce 1960 nám ji daroval talíček Novotný. V roce 1863 nastalo první uvolnění a otevření oken do světa. V roce 1963 . . . V roce 1868 byly největší demonstrace za svobodu, politickou autonomii, radikálové žádali odtržení od mocenského centra. V roce 1968 . . .

Po definitivním ztroskotání všech snah v roce 1871 a utužení cenzury nastala vláda duchovní prostřednosti, politicky apatický lid se věnoval jen hospodářskému poli, proti radikálům roku 1868 vystoupili přízemní pisálkové s nejbrutálnějšími útoky . . . Už dost paralel! Půjdeli to dále podle stoletého kalendáře, můžeme tedy nové politické probuzení očekávat až v roce 1990 a znovunabytí národní samostatnosti v roce 2018. Možná však, že je jiná doba. Je-li to "zákon" vývoje, nemusíme být jeho

pasivním objektem. Máme nevidané možnosti komunikace, vědeckospolečenské osvěty, politického činu. Ještě také nevíme, co nám přinese Orwellův rok 1984, kdy by se měla splnit i předpověď Amalrikova.

Prof. K. Liška, akademický malíř, Daisendorf, NSR

1) Po stránce osobní hodnotím můj pobyt v emigraci kladně z následujících důvodů: a) svobodně mohu rozvíjet uměleckou činnost, b) jako pedagog mám možnost učit na škole, pro kterou mám předpoklady, c) získal jsem jiný rozhled a doplnil si své vzdělání po odborné stránce, d) tím, že jsem se naučil dobře jiný jazyk, otevřely se mi dveře k jiné kultuře, e) finančně a společensky jsem v emigraci po všech stránkách získal, f) hodnocen jsem zde podle toho, co umím a ne podle toho, zda jsem v politické straně. K druhé části otázky bych řekl, že emigrantova povinnost spočívá v informování neinformované mládeže nebo těch t. zv. salonních komunistů, kteří si přečetli kdesi nějakou brožuru o komunismu, ale nezažili tento ďábelský vynález na vlastní kůži a na svých dětech.

2) Nejsem prorok a nejsem kapitánem kapitálu ani politikem levice, proto si myslím,

3) Co mne překvapilo? Že Portugalsko, skýtající obraz našeho roku 1947, přece jen si postavilo hlavu a nechce hrát podle téhož scénáře. Doklad, že dějiny se nemusí opakovat, ani podle stoletých kalendářů.

že je to od Vás trochu naivní položit takovou otázku, mám-li ji opravdu vážně zodpovědět, tak opravdu nevím.

3) Bývám překvapen, jak mnoho krajanů neдрží slovo a jak málo mých zdejších spoluobčanů patří mezi takové. Překvapuje mne, že si tolik krajanů objednává knihy a pak je neplatí. Co se týče literatury, chtěl bych jednou zase číst českou knihu, v níž by se to nehemžilo "lido-vými" výrazy a kde by se autor zabýval jinými problémy než "postelovými". Asi to patří k módě pěstovat antiestetické umění! Bývám překvapen, jak mnoho krajanů nedbá o to, aby jejich děti mluvily česky. Vypadá to někdy tak, jakoby honem, honem se chtěla celá rodina na příklad pošvycarštit a na vlastní kulturu zapomenout. I když se cítíme Evropany, to přece neznamená, že pro nás naše vlast nic neznamená. Evropské i Americké listy by měly jednou dát více místa umělcům než je tomu dosud.

ZDENĚK OSOBA, stavební ing. (32 let),

Dortmund NSR

1) Z čistě osobního hlediska hodnotím pobyt v emigraci pozitivně. V každém případě přispěl k rozvoji samostatnosti myšlení a rozhodování, kteréžto složky osobnosti za 20 let "vedení" značně utrpěly. Pokud se týče dočasnosti a trvalosti pobytu v cizině, lapidárně řečeno, můj pobyt zde pokládám za natolik "dočasný" jako pobyt sovětských vojsk na území ČSSR.

A dnes jsem přesvědčen, že ani jejich "návrat" do východních pozic by nic nezměnil na mém rozhodnutí, prožít život v zahraničí. Takovýto "návrat" by byl pouze potvrzením toho, že se situace natolik "normalizovala" že ji lze zvládnout dokonce bez této viditelné demonstrace. Kromě toho, a to víme všichni, je jen otázkou 24 hod. "osvobodit" ČSSR po třetí, po čtvrté atd. Vzhledem k tomu, že emigraci pokládám za řešení individuální (celý národ nemůže pochopitelně emigrovat) je pro mne i řešením konečným. Co mohu pro sebe, rodinu udělat je prostě odejít z poměrů, které nemo-

hu v sebemenším ovlivnit, kde mě vše padá na hlavu a kde se vnitřně cítím nesvobodný. Moje odpověď na to, co bychom měli dělat v politickém smyslu zní nic. Kdybych byl totiž přesvědčen, že mohu něco, jako jedinec s jinými jedinci stejného smýšlení dělat, pak by bylo naše místo v ČSSR. Budme realisty. Pro mne je otázkou vlastní inteligence věřit či nevěřit na to, zda všechny ty rezoluce, protesty, petice atd. něco zmožou. To by nám mohla povědět emigrace z let 1948-49. A zamysleme se my z let 1968-69 nad tím, co jsme kdy v ČSSR o těch tunách popsaného papíru slyšeli. A dopředu odpovídám těm, kteří mají v ústech argument, že naší povinností je upozorňovat svoje bližní v zemích,

kde žijeme, na chyby vedoucí v budoucnu k podobnému osudu jako je náš; průměrný Němec, pokud zrovna nepokládá ČSSR za balkánskou republiku se zajímá jen, zda bude příští měsíc ještě pracovat nebo se opalovat. Přestaňme s iluzemi o naší vlastní "důležitosti." Starat se o dobré postavení a tím o zajištění rodiny, pěstovat společenské styky na krajaňské úrovni, přitom se ale neuzavírat společností země hostitelské (už nejméně tisíckrát jsem slyšel, že Němci, Švédí, Švýcaři, Angličané atd. jsou konzervativní, nacionalisté, hlupáci atd.) — to bych pokládal za naší úlohu, nikoliv poslání.

2) Pro mě je otázkou, zda jen 60% nebo 70% světa bude pod vlivem komunistů. A jedinou nadějí, že záp. Evropa bude patřit k tomu zbytku . . . Západní společnosti jsou až chorobně materiálně založené a tím je ideologické pole v zemích třetího světa přenecháno komunistům. Že vliv (bud' SSSR nebo Číny) není jen omezen na tyto země, lze vidět dnes v Portugalsku, jehož vývoj mě osobně připomíná vývoj v ČSSR, v r. 1948 v poněkud zpomaleném tempu.

3) V r. 1975 mě překvapil drastický rozvoj terorismu ve světě. Brutalita v Irsku, Holandsku, Anglii atd., kde teroristé dosáhli už takového stupně bestiality, že dnes legendární Baader-Meinhoff jsou proti nim břídlíkové.

Kolik Němců?

Podle zprávy, kterou vydalo západoněmecké ministerstvo zahraničních věcí v Bonnu, žije v Československu 86.000 osob, které sami sebe označili při posledním sčítání osob za Němce. Podle podkladů, které má k dispozici Německý červený kříž, 20 až 25 tisíc z nich si přeje vystěhovat do Německé spolkové republiky.

GALERIE KRAUSE

TUMBELENSTRASSE 37
8330 Pfäffikon ZH
Tel. 01 - 97 30 66

pořádá pravidelně výstavy našich exilových umělců, prodává obrazy, reliéfy, plastiky, kresby, grafiku, provádí tisk a expedici různých exilových časopisů a prodává knihy všech exilových nakladatelství.

U naší evropské redakce FK, D-6 Frankfurt/M. 1, Postfach 70 0254 si můžete objednat knihu brněnského autora Rudolfa Těsnohlídka (vydanou prvně roku 1920, autor ukončil svůj život r. 1928 sebevraždou) "Liška Bystrouška." Kniha pro děti i dospělé, o osudech lidských i zvířecích, známá z opery Leoše Janáčka. Nabízíme poslední ilustrované vydání z r. 1972 vázané v plátně. Cena DM 7,50, US dol. 3,— nebo přepočít v jiné měně.

RADOST AŽ DO RÁNA

Protože kritizujeme, máme tím spíš povinnost podtrhnout vše, co kladného se objeví v české kultuře. Z nových románů to je především kniha Vladimíra Párala "Radost až do rána", která vyšla v nakladatelství Melantrich v Praze. Proti svým dřívějším prózám Páral rázně vykročil vpřed směrem k větší autentičnosti a lidskosti svých postav. Zatím co dříve se nejedna Páralova epizoda a postava jevíly příliš vykonstruované a vyspekulované, zde je Páral realista bez jakéhokoli přívlastku.

SOVĚTČÍKOVO ZAKOPNUTÍ

V Bonnu uspořádal nedávno sovětský velvyslanec Falin recepci pro sovětskou parlamentní skupinu, a postaral se přitom o diplomatický incident. Nepozval totiž na recepci poslance ze západního Berlína, jejichž postavení je, jak připomněl sovětské delegaci předtím spolkový prezident Scheel, legálně přesně definováno a v souladu se čtyřmocenskou smlouvou o Berlíně. Recepci na sovětském velvyslanectví v Bonnu bojkotovali v důsledku Falinova postoje poslanci obou opozičních stran CDU/CSU.

Nedostavila se ani sociálně-demokratická předsedkyně spolkového sněmu Annemarie Rengerová. Poslanci bonnské socialisticko-liberální vládní koalice pozvání sice přijali, ale socialistický mluvčí neopomenul označit Falinův postoj za politováníhodný a neuspokojivý.

Samozřejmě, během četby si čtenář vzpomene na obdobné situace u Vyskočila, u Hrabala a Škvoreckého, z cizích třeba u Marka Hlaska, ale vždy je to — jak se říká — podobnost čistě náhodná, vyplývající z toho, že daná skutečnost je nám všem společná. Krátce, Páral je především svůj a je z jednoho kusu.

V knize nejsou hrdinové, tedy kladní hrdinové ve smyslu socialistického realismu, ani v ní není nic příkladného, co by se hodilo do čítanek. A přece: autorova láska k člověku v jeho chybách a neokázalá solidarita jeho postav, vyplývající ne ze slov, ale z jednání, to jsou Páralovy klady. První věta zní takto: "Ztroskotala jsem." . . . a vyjadřuje základní tóninu knihy. Ztroskotala Viola, nedostudovaná dívka značně volných mravů a ztroskotat její přítel a nakonec manžel Kazan Somr, otec, pobuda a příživník. Většinu knihy zabírá popis všech zamotaných a provo-

kujičích eskapád této dvojice, popis mejdanů, pitek, podvodů a krádeží, aby nakonec přece jen zasvitl záblesk naděje pro oba. Páralova kniha by se ovšem dala rozebrat také po společenské a politické stránce a mohlo by se ukázat, jak zrcadlí prostředí, ve kterém vznikla. Zdá se však, že každý takový pokus o sociologický rozbor by byl Páralově knize nepřiměřený, už proto, že se celý příběh odehrává v soukromé, zcela nepolitické rovině a že autorovi neběží ani o kritiku, ale přirozeně ani o chvalozpěv na stávající poměry.

Je to krátce próza neideologická, přímá a předmětná, bez jakýchkoli vedlejších a postranních úmyslů. A právě to je na ní tak osvěžující, že čtenáře nechce k ničemu přemlouvat a pro nic získat, leda pro sebe, pro svůj styl, pro své postavy, pro svůj vynalézavý jazyk. Shrňme to: po delší době opravdový český román.

Jaroslav Dresler

Listárna . . .

Vážená redakce,

otiskli jste ve vánočním čísle pod názvem Pěkný nápad zprávu o tom, že Česká státní pojišťovna darovala vylosovaným třiceti dětem, které se narodily 28. října 1975, rodinné pojištění v hodnotě 10 tisíc korun, což znamená, že každé z nich při dovršení osmnáctých narozenin dosta-

ne vyplaceno 12 tisíc korun. Převědme článek do strohého bankovního účetnictví: jedinec vložil do banky v ČSR 10,000 Kčs a zúročený vklad za 18 let vzroste na 12,000. Víme, že mnohé banky v USA platí interest až kolem 8%, takže vklad se za necelých 9 let zdvojnásobí a za 18 let bude čtyřnásobný. Částka 10,000 vzroste v USA na 40,000, částka 10,000 vzroste v ČSR na 12,000. Bankovníctví v Československu bylo znárodněno. Bylo součástí klíčového průmyslu, ale vládlo také "vědomí" a kreslené satiry přetučněných bankéřů, tyjících z vkladů drobných vkladatelů. Byl-li bankéři běžně jmenováni jako vykořisťovatelé, pokusme se najít vhodný výraz pro představitele dnešního režimu v ČSSR, který určuje také to, kolik bude lidem v bankách na úroku dáno . . . Otisknete to?

Josef Novák

Poznámka redakce: Proč bychom neotiskli? Jsme dokonce rádi, že nám čtenář pomohl s matematikou. Jak nazvat představitele dnešního režimu? Snad pravým jménem, jímž je řečeno vše: komunisté. Mají na celý život státu a lidu monopol. Néméně: byl to jistě pěkný nápad, dát těm třiceti novorozenětatům aspoň něco . . .

PODPORUJTE

ČESKOU

NARODNÍ

ŠKOLU

TEMNÁ RUS . . .

Andrej Sacharov se octl v těchto dnech poprvé v životě v konfliktu se sovětskými zákony, jelikož ztratil povolení k pobytu v Moskvě, a přesto sovětské hlavní město neopustil.

"Je to nečekané, vážné zkomplikování mé situace", řekl Sacharov západním novinářům v bytě své ženy, paní Jeleny Sacharovové. Teoreticky může být Sacharov dokonce zatčen, protože ztrávil více než 72 hodiny v Moskvě bez povolení k pobytu. Každý sovětský občan totiž musí mít ve svém průkazu povolení k pobytu. Bez něho může být zatčen. Ke komplikaci, o níž Sacharov mluvil, došlo 14. ledna, když se sovětský fyzik rozhodl přestěhovat se z těsného bytu své tchyně do bytu své manželky v jiné části Moskvy. Když se však z prvního bytu odhlásil a chtěl se přihlásit do bytu nového, odmítla mu policie vystavit nutné povolení, na základě toho, že prý si ostatní nájemníci v domě, kde bydlí jeho žena, nepřejí mít Sacharova za souseda.

Nositel Nobelovy ceny míru, světově uznávaná osobnost, se tak teoreticky octl bez střechy nad hlavou, a navíc je vystaven možnosti trestního stíhání. Sacharov sice ihned podnikl kroky k dosažení nutného povolení, nikdo však neví, zda a kdy toho dosáhne. Navíc se manželé Sacharovovi octli bez kontaktu s cizinou; jakmile v posledních dnech zvedli po zazvonění mezinárodního signálu

telefon, spojení se přerušilo. Ještě než k tomu došlo, projevil Andrej Sacharov, v interview rozhlasové stanice Radio Luxembourg, radost nad propuštěním ruského matematika Leonida Pljušče z psychiatrického ústavu, a nad jeho odchodem na Západ. Nicméně, dodal Sacharov — mnoho sovětských občanů trpí v psychiatrických klinikách, i jinde. Je třeba za ně bojovat, tak jako za Pljušče, který byl propuštěn právě proto, že se za něj bojovalo.

Sám Leonid Pljušč, jehož zbědovaný zjev a duševní stav rozhořčil a dojal západní svět, se pomalu zotavuje. Francouzská rozhlasová stanice Evropa Jedna s ním přinesla krátký interview; na dotaz, jak by jedním slovem popsal atmosféru v psychiatrickém ústavu, kde byl zavřen, Pljušč odpověděl:

"Bylo to hrozné. Řekl jsem to už když jste mne tak vřele uvítali na hranicích, a mohu to jen opakovat. Bylo to hrozné."

Na otázku, zda chce později o svých zážitcích hovořit podrobněji, Leonid Pljušč odpověděl:

"Ano, chci vyprávět o tom, co jsem viděl v psychiatrickém vězení. Zatím mám však ještě potíže s koncentrací, ještě se mi zcela nevrátila paměť."

Tolik Leonid Pljušč, kterého před odjezdem z psychiatrického ústavu podrobili účinku osobnost rozkládajících drog.

Z KALENDRÁŘE KRAJANSKÝCH AKCÍ A PROGRAMŮ:

- **Sobota 14. února 1976 od 20 hod.** Švýcarsko-Bern, koncertní síň Casina — 6. reprezentační ples Sokola Brn. Vstupné SFr. 22, —. Obj. vstupenek: M. Vondráček, Palmen-Apotheke, Monbijoustr. 24, 3000 Bern, tel. 031-254911.
- **Sobota 21. února od 20 hod.** Švýcarsko-Curych, Kongresshaus, Claridenstr. 3 — 5. reprezentační ples Sokola Curych. Vstupné SFr. 20, —. Informace: br. V. F. Svoboda, telef. 637204 mezi 18 a 20 hod. večer.
- **16.-21. února** lyžařský výcvikový tábor Sokola Wintherthur pro mládež ve věku od 7 — 18 let v Unteribergu. Inf.: Sokol, Postfach, CH-8401 Wintherthur.
- **1. až 14. března**, Itálie-Casies — Setkání přátel, kteří se dosud nezna-ji. Rekreační pobyt v krásném domě a hezké krajině. Inf.: Velehrad, S. Martin in Gsies, I-39030. (Z programu katolické duchovní služby).
- **Sobota 28. února 1976 o 20 hod.** Švýcarsko — Bern. IV. slovenský reprezentační ples v hotelu Bellevue v Bernu. Rezervace: Slovensko-švajciarsky kultúrny klub, Postfach 260, CH-3000 Bern 25.
- **Možnost rekreace v Německu u švýcarských hranic**, ve Schwarzwald. Ludova církevní organizace Opus bonum. místo pro 15-20 osob s možností vaření, les, zdravé podnebí, vhodné pro revma a nemoci krevního oběhu. Přihlášky: P. A. Bernáček, farář, D-7712 Blumberg-Fützen, tel. 07702/21566

PROSÍME — NEPŘEHLÉDNĚTE

Vážení přátelé, přestože dodávání novin je nyní v pořádku, může se stát — stále ještě nejspíš v souvislosti s nepříjemnostmi z minulého období — že máte s novinami nějaký problém. Jelikož naše ústřední kartotéka a přesná evidence předplatitelů je v centrální redakci v USA, prosíme, abyste se se stížnostmi, případně jakýmkoliv problémy — ať se týkají dodávek novin anebo předplatného, obraceli přímo na nás. To jest: AL/EL, 283 Oak St., Perth Amboy, USA. Jedině odsud jsme schopni s plnou odpovědností Vaše připomínky vyřídit.

Děkujeme, AL/EL

3 Nations Wine and Dinner House

V KALIFORNII

Stará tradice dobrého jídla a pití, české hudby a zábavy pokračuje již třetí rok za vedení populárního, bývalého hospodského z "České hospůdky" v San Franciscu. — Každou neděli a sobotu je u něho dostaveníčko krajanů. — 50 mil severně od San Franciscu "highway 101" v historickém údolí Jacka Londona. V Glen Ellen, 3 míle za Agua-Caliente, kam se chodíte koupat. Jidelna pro 100 osob, česká muzika, bar, vinárna, kulečník, vše pro vaše pohodlí a zábavu. Na jídelničku vídeňský řízek, escargos — cannelloni — seafood — steaks — prime rib, knedlíky, aj. Vino, pivo, česká muzika a harmonikář na čepu. Přijímáme záznamy na party do 50 osob.

13756 ARNOLD DR. GLEN ELLEN
LUNCH 11-2 — DINNER 5-9 PM
SATURDAY & SUNDAY 11 AM — 9 PM
FOR RESERVATION CALL 996-9979
Never on Monday
Srdečně Vás zve JIŘÍ SIEBERT
Na zdar!